

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK
refpasaret.hu

**Pasarét, 2014. január 19.
(vasárnap este)**

Cseri Kálmán

LÓT FELESÉGE

Alapige: Lukács 17,28-33

Éppen úgy lesz, mint ahogy Lót napjaiban történt: ettek, ittak, adtak, vettek, ültettek, építettek, de amely napon Lót kiment Sodomából, tűz és kénkő esett az égből, és elpusztított mindenkit. Ugyanígy lesz azon a napon is, amelyen az Emberfia megjelenik. Aki azon a napon a háztetőn lesz, a holmija pedig a házban, ne jöjjön le, hogy elvigye, és aki a mezőn lesz, az se forduljon vissza. Emlékezzetek Lót feleségére! Aki meg akarja tartani az életét, elveszti, aki pedig elveszti, megtartja azt.

Imádkozzunk!

Mennyei Édesatyánk, hálásan köszönjük ezt a csendes vasárnapot, és köszönjük, hogy tart még számunkra a te kegyelmed ideje.

Áldunk azért, hogy van szavad hozzánk. Ami jó és szép az életünkben, azt mind a te igéddel munkáltad ki eddig. Kérünk, folytasd kegyelmesen ezt a te munkádat.

Bocsásd meg, hogy oly sok mindent, amit komolyan mondtál az érdeünkben, elengedtük a fülünk mellett. Bocsásd meg, hogy sokszor az ellenkezőjét tesszük annak, amit te mondasz.

Szeretnénk megismételni alázatos hittel az előbb elmondott kérésünket: „Siess belénk új szíveket adni, Szentlelkeddel lelkünk megújítani, Tiszta hittel megajándékozni. Add örökké szent színedet látni.”

Ámen.

Igehirdetés

Amikor Jézus Krisztus az Ő ítéletre való eljövételéről tanított, akkor mondotta ezt a felszólítást: „Emlékezzetek Lót feleségére!” Vajon miért? Azért, mert ez az asszony majdnem megmenekült a pusztulástól, végül azonban mégis elveszett Sodomával együtt. És Jézus minket ettől a „majdnem”-

LÓT FELESÉGE

től akar megőrizni. Mert aki majdnem elérte a vonatot, az lemaradt. A vonat elment, ő meg ott áll az állomás ajtajában. Aki majdnem üdvözülni akar, az el-kárhozik. Mi ritkán gondolunk erre, egyáltalán az életünk végére, meg a történelem végére, de Isten igéje ma erre irányítja a figyelmünket. Miről is van itt szó?

Olvastuk itt többször Lótnak a nevét. Ő Ábrahám unokaöccse volt, aki egy ideig együtt élt a nagybátyjával, aztán később elváltak útjaik. Lót a jobb legelőket, a Jordán völgyét választotta, Ábrahám meg beérte a maradékkal. Aztán azt olvassuk: Lót egyre közelebb verte fel sátorát Sodomához, ami szintén ott volt a Jordán völgyében. Hírhedt város volt Sodoma. Messze rossz híre volt annak a kicsapongó, erkölcsstelen életnek, ami ott virágzott. Virágzott sokféle szexuális perverzió. A szakirodalom a mai napig sodomizmusnak nevezi az állatokkal való fajtalankodást. Onnan valahonnan vett feleséget Lót, és lehet, hogy a felesége javaslatára, beköltöztek a városba.

Azt olvassuk Péter apostol levelében, hogy Lót szenvedett attól, amit Sodoma lakói műveltek, de mégsem határolódott el tőlük határozottan és keményen. S mivel az égre kiáltott az a sok bűn, ami ott történt, Isten úgy döntött, hogy megsemmisíti ezt a gonosz várost. Amikor ezt Ábrahám meghallotta, azért imádkozott, hogy Uram, ha legalább tíz igaz ember van ott, akkor kegyelmezz meg a többinek is. De nem akadt tíz igaz ember sem Sodomában.

Ábrahámra való tekintettel azonban Isten Lótot és családját mindenképpen meg akarta menteni. Lótnak volt két lánya, két veje, és amikor Lót már tudta, hogy mely napon következik be ez az ítélet, hajnalban felrázta, ébresztette a vejeit, s mondta: gyertek, meneküljünk, mert ma elpusztul a város. De azt olvassuk a Bibliában: a vejei tréfának vették ezt, és aludtak tovább. Ott pusztultak el Sodomával együtt.

A felesége meg a lányai is tétováztak, rendkívül lassan készülődtek, úgy hogy az a két küldött — másik helyen azt mondja a Biblia: két angyal —, akik Isten követeként érkeztek oda, hogy megmentse Lótékát, kézen fogva vezették ki őket a városból, hogy megmeneküljenek. Amikor kivitték őket a városon kívülre, akkor még hallottak egy határozott figyelmeztetést. Ezt olvassuk: „Amikor tétovázott, megragadták a férfiak a kezét, meg a két leányának a kezét, az Úr hozzá való irgalmából, kivitték a városon kívül. És amikor vitték őket kifelé, ezt mondták: „Mentsd meg az életedet, ne nézz hátra, és ne állj meg sehol a környéken! A hegyre menekülj, különben elpusztulsz. Az Úr pedig kénköves tüzes esőt bocsátott Sodomára. Így pusztította el a várost és azt az egész környéket, a városok egész lakosságát. A Lót mögött menő felesége azonban hátratekintett és sóbálvánnyá lett.” (1Mózes 19.)

Erre emlékezteti Jézus a hallgatóit, amikor azt mondja: „Emlékezzetek Lót feleségére!” És egyúttal gondoljatok arra, hogy eljön egy nap, amikor Jézus ítéletet tart. Ezzel az ítélettel véget ér ez a nagy világekorszak, amelyik-

ben most élünk. Úgyhogy mindenki jól teszi, ha még idejében, minél előbb odatalál a kegyelmes Istenhez. Ellenkező esetben menthetetlenül elpusztul. Így példálózik Jézus Lót feleségének az esetével, és emlékezteti őket arra, hogy ő majdnem megmenekült, de a hitetlensége miatt végül is elveszett. Elindult a szabadulás útján, de mielőtt célba ért volna, megállt, és ez lett a veszte.

Mivel sokan vannak ilyen helyzetben, egy kicsit közelebbről nézzük meg ma, hogy miről is van itt szó. Mi jellemezte ezt az asszonyt?

Azt olvastuk, hogy Isten sok-sok kiváltságban részesítette őt. Ő azonban ezeket semmibe vette. Isten-féltő férje volt. Említettem, hogy Péter levelében van két mondat, ami Lótra utal, és azt mondja: az igaz Lót szenvedett azoktól a gonoszságoktól, amik abban a városban történtek. Lót tehát látta, hogy amit Sodoma lakói művelnek, az utálatos Isten előtt, de nem tudott határozottan elhatárolódni ettől. Ímmel-ámmal, félig-meddig, a családját meg végképp nem tudta megvédeni ettől. Nem lett nyilvánvaló, hogy ő Isten népéhez tartozik, és nem vesz részt semmi ilyen embertelenségben és istentelenségben.

Aztán nagy kiváltsága volt ennek az asszonynak, hogy idejében hallotta Isten üzenetét, hallotta az ígét, amit ha komolyan vesz, az megmentette volna őt. Őérte is imádkozott Ábrahám, amikor Sodoma lakóiért könyörgött. Őt is felébresztették azon a reggelen, amikor eljött az ítéletnek a napja. És amikor tétovázott, Isten küldöttjei megragadták és kivitték, hogy megmentésük. És ő is elindult kicsiny családjával együtt a szabadulás felé. Az angyal azt mondta: a hegyre menjete, ott biztonságban lesztek. A végén mégis elveszett. Miért? Azért, mert nem vette komolyan azt, amit Isten mondott nekik, és azért, mert szíve szerint nem szakított ezzel a bűnös várossal.

Az angyalok azt mondták, hogy ne nézz hátra, siess kifelé, a hegyre menekülj, hátra se tekints, hogy megmentsd az életedet! Ő azonban a szívében nem szakadt el attól a várostól, amit annyira szeretett. Aztán lemaradt — olvassuk, hogy a kis csapat mögött ment, és egyszer csak hátra tekintett. És ez lett az ítélete. A férje meg a lányai hallgattak Isten szavára, és ők életben maradtak.

Elindult egy úton, amin nem ment végig. Hallotta Isten ígését, aminek egy részét komolyan vette és magára vette, de nem az egészet. Egy ideig engedelmesskedett Isten küldöttjeinek, akiket az ő megmentésükre küldött, de egy idő után függetlenítette magát tőlük, és tette az ellenkezőjét annak, amit Isten parancsolt. Sok ilyen félutas, vallásos ember él körülöttünk.

Szeretnék említeni néhány bibliai példát, aztán nézzünk majd mi a tükörbe.

Az Ószövetségből egyvalakire emlékeztetem a gyülekezetet, Ruth könyvében olvassuk, hogy amikor az özvegyen maradt Naomi az idegen moábi földről hazaindul Betlehembe, akkor vele akar tartani két menyee is, akik szin-

tén özvegyekké lettek ott. Ő biztatja őket: maradjanak otthon, jobb saját népük között. Fiatalok még, férjhez mehetnek, hagyják őt egyedül hazamenni. De nem! Ők elkísérik. Félúton az egyikük, akit Orpának hívtak, mégis meggondolja magát és visszafordul. S akkor Naomi kedvesen és önzetlenül biztatja másik menyét is, Ruthot: menj vissza te is. Jobb lesz az neked! S akkor hangzik el ez a szállóigévé vált néhány szép mondat: „Ne unszolj engem! — mondja anyósának —, mert én veled akarok maradni. Ahova te mész, oda megyek én is, ahova te megszállsz, ott szállok meg, néped az én népem, Istened az én Istenem.” — Aztán Naomi nem unszolja tovább, Isten pedig nagyon gazdagon megáldotta Ruthot ezért a döntéséért.

Van, akiben a készség megvan, elvileg helyesnek tart valamit, de a félútról mégis visszafordul. Van, aki eltökélte, hogy azt teszi, amit helyesnek lát. Nemcsak elvileg, hanem a gyakorlatban is. És Isten erre ad áldást.

Néhány újszövetségi példa:

Félix római helytartónak megadatott, hogy maga Pál apostol beszélt neki Jézus Krisztusról. Érdekelte Félixet az, amit hallott. Figyelmesen hallgatta, amikor azonban az apostol ítéletről és önmegtagadásról beszélt, akkor leállította azzal, hogy majd máskor valamikor folytatjuk. Aztán nem folytatták soha többé.

Ugyanott olvassuk a Cselekedetek könyvében, hogy Agrippa zsidó király is Pál apostoltól hallhatott bizonyágtételt. Olyan meggyőző volt számára az, amit az apostol mondott, hogy a végén így szól: „Majdnem ráveszel, hogy keresztyénné legyek.” — aztán nem lett keresztyénné soha.

Olvasunk egy Démás nevű férfiről, aki Pál mellé szegődött. Egy ideig együtt szolgáltak, aztán érezni kezdte, hogy kényelmetlen ez az életforma, nem neki való, és visszament a hitetlen világba. Olyan szomorúan írja Pál Timótheusnak: „Démás elhagyott engem, mert ehhez a világhoz ragaszkodott.” Ő is azok közé tartozott, akik nem tudták radikálisan és végérvényesen elengedni mindazt, ami Isten nélküli, mert a Bibliában a „világ” szó egyrészt a teremtett világot, a kozmoszt jelzi, másrészt pedig az Isten nélküli gondolkozást és életvitelt. Ezt nem tudta elengedni Démás, és egy kritikus pillanatban visszarántotta magához a világ, ő pedig visszaesett.

Vannak ilyen félutas vallásos emberek. Olyan szépen, frappánsan megfogalmazza ezt a 445. énekünk, amit javaslok esti olvasmányak otthon. Én most nem akarom itt végigolvasni, de hű jellemzője a félutas vallásos embereknek. Azzal kezdődik: Szólsz hozzám, Istenem — mint ahogy Lót feleségéhez is szólt az ige — s én választ adni készen már-már megindulok, hogy rád bízam magam — ez a majdnem —, De, látod, — s jön a mentetegetőzés — köt s lehúz még földi csüggedésem — nem tehetek róla, Uram. Mennék én, de nem megyek.

Egyszer meglátogattam az egyik konfirmandus fiú családját. Ennek a fiúnak kisebb testvérei is voltak. Kiderült, hogy az egyikük éppen aznap ka-

pott egy nagy zacskó cukorkát valakitől. A szülők biztatták: kínáld meg a bácsit! De valahogy nem akaródzott a gyereknek. Fogta balkezeiben a zacskót, a jobb keze meg ide-oda járt. Hát nem akarsz neki adni? Mire ezt mondta: adnék én, de sajnálom. — Végre valaki őszintén kimondja azt, ami benne van. Adnék én, de sajnálom, és a végén nem kaptam cukorkát. Ami nélkül én boldog voltam azért, csak ezt a mondatot elhoztam magammal, és azóta többször kértem az én Megváltó Uramat: ettől őrizz meg engem! Ettől is, hogy csak a lélek legyen kész, de aztán ne legyen semmi abból a jóból, amire indítottál, amire az akaratom is igent mondott már. Már-már megindulok, hogy rád bízam magam, de nem bízom ám rád magamat, hanem tovább is szenvedek egyedül. Ez szenvedés nekem. Tudom, hogy jobb lenne veled, de látod, nem megy. Köt, lehúz még földi csüggedésem. Aztán ennek az éneknek a folytatásában van az is: sok szép ígéretem ó hányszor megtagadtam.

Mondok én szépeket itt az úrasztalánál is minden úrvacsora alkalmával. De mi lesz belőle? Nos, ettől a félutas vallásosságtól akar megőrizni bennünket az Úr Jézus, és ezért mondja most nekünk is: „Emlékezzetek Lót feleségére!”

Mert van olyan, hogy egy kicsi gyermek megnyitja a szívét az Úr Jézus előtt, és ezt nem szabad soha lebecsülni, de ha ebből később nem lesz olyan meggyőződés és döntés, ami aztán egész életre meghatározza az ő hívó életét, akkor csak az érzelmei tértek meg, de az egész ember nem.

Van olyan, hogy valakit megérintett Isten ígéje egy Isten-áldotta istentiszteleten vagy evangélizáción, de ha ezt nem követi az, hogy az illető meglátja, megvallja és elhagyja a bűneit, soha nem lesz új élete. Kedves emlék marad neki, ami csak vádolja, hogy ott akkor megnyithattam volna magamat egészen Isten előtt.

Van olyan — Jézus mondja ezt a magvető példázatában —, hogy valaki örömmel fogadja az ígét. Be is fogadja. Szeretne neki engedelmeskedni is. De így olvassuk ott szó szerint: „Ezek hisznek egy ideig, de a megpróbáltatás idején elpártolnak.” Az ígéért már nem vállalok semmit. Még azt sem, hogy elhúzzák a szájukat a családom nem hívó tagjai, vagy a munkahelyen egy epés megjegyzést kelljen hallgatni, ha kiderül, hogy én mindenkinél jobban szeretem Jézust, aki mindenkinél jobban szeret engem. Ez már ne derüljön ki. Vagy, ha kiderült, akkor elpártolnak.

A félutas vallásosságtól óvni akar minket a mi Urunk, mert az életveszélyes. Ezek az emberek azt gondolják, hogy minden rendben van az életükben, holott épp a legfontosabb nincs rendben. Nincs a helyén, mert ők nincsenek a helyükön. Nem kerültek még vissza az Istennel való közösségbe.

Sokan vannak ám a gyülekezetekben, akik áhítatos csendben végighallgatnak egy igehirdetést, de attól semmi nem változik meg az életükben. Mikor innen kimennek, minden pontosan ott és úgy folytatódik, ahogyan addig. Márpedig Jézus azt mondja: az a szolga, aki tudta az ő urának akarátát,

és úgy nem cselekedte azt, többel büntették meg, mint aki nem is ismerte az ő akaratát, és úgy volt engedetlen.

Óriási lehetőség Isten ígéjét hallgatni, de nagyon nagy felelősség is. Sokkal kevesebben vannak igazi keresztyének, mint ahogy azt gondoljuk. Mert fennáll ez a szomorú eshetőség, hogy elindul valaki a szabadulás útján, de aztán valahol valami miatt megáll. Mint Lót felesége, aki ugyanúgy elpusztult, mint a vejei, akik el sem indultak, hanem tréfának tekintették Isten figyelmeztetését.

És ennek a megállásnak és elpusztulásnak az oka ma is az, ami akkor ott, Lót idejében volt: Aki nem veszi halálosan komolyan Isten ígéjének minden részletét, minden mondanivalóját, aki nem szakít szívében mindennel, ami Isten nélküli, ami Isten előtt utálatos, az erre kárhoztatja magát, hogy egyszer meg fog állni ezen az úton.

Mert lehet, hogy Lót felesége nem értett egyet azzal, ami Sodomában folyt. *Erkölcstelen* nem értett egyet. De a hitével mégsem kötelezte el magát az élő Isten mellett és nem csak Őhöz ragaszkodott. Én nagyon sok ilyen embert ismerek. Ők különösen a jó emberek, akik sokat segítenek másokon, és erkölcstelen megvan a véleményük arról is, ami itt körülöttünk a világban történik. De a hitükkel még mindig nem kötelezték el magukat egyértelműen, visszavonhatatlanul, minden tekintetben, radikálisan, végérvényesen az élő Isten mellett. Nem is változott meg az életük. Ha Lótnak új élete lett volna, lehetetlen, hogy ne vonzott volna az legalább némelyeket Istenhez.

Az, hogy tíz igaz ember sem volt Sodomában, egyebek közt arról is árulkodik, hogy senkit nem tudtak Istenhez vezetni. Ők már voltak hatan, még négy kellett volna, és megvan a tíz. De ilyen langyosan, ahogy ő viselkedett ott, nem is lehet. Ilyen félutas vallásossággal, ilyen „hiszem is, meg nem is” magatartással, nem válik vonzóvá senki. Nem tud túlmutatni önmagán, és nem tud semmi olyat adni másoknak, amit csak Istentől lehet kapni, és csak az övéi tudnak közvetíteni. Nem véletlen, hogy Jézus itt a hallgatóit figyelmezteti: „Emlékezzetek Lót feleségére.”

És tudjátok, hogy mi történik még gyakran e tekintetben? Az, hogy ezek a félutas vallásos emberek, akik megint mondom: legtöbbször nagyon jó emberek, eljutnak egy bizonyos Isten-ismeretre, többnyire a gondviselő Istenről szoktak beszélni kedvesen, tisztelettel. De nem ismerik Isten szent Fiát, a megváltó Jézus Krisztust. Nem értik Jézus kereszthalálának és feltámadásának a jelentőségét. Soha nem hatolt még el a szívükig az a bibliai igazság, az az ige, Istennek ez a szava, hogy Jézus szenvedése és halála éppen miatunk és helyettük következett be ott a hegyen, a Golgotán. Mert akinek ez egyszer a szívéig hatol és átjárja az egész gondolkozását és lényét, az nem áll meg félúton. Azt nem lehet semmivel sem elcsábítani, sem megfenyegetni. Az egy életre, egy örökkévalóságra összekötötte életét Jézussal. És ez

meglátszik rajta itt is, minőségileg más lesz az élete, és az ilyen embernek örök élete van.

Nem véletlen, hogy Jézus többször hangsúlyozta, amire nézve most csak négy ígét szeretnék említeni, mert mind a négyet illik könyv nélkül tudni. Amikor azt mondta: „Higgyetek Istenben és higgyetek énbenem” (Jn 14,1). Vagy amikor az örök élet definícióját adja a főpapi imában: „Az az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül valóságos Istent, és akit te elküldtél, a Jézus Krisztust.” (Jn 17,3). Mert Jézus ismerete nélkül az Atyát sem ismeri meg senki. Félreismeri, vagy részben ismer belőle valamit. Például azt, hogy gondviselő jó Isten. De sok-sok bibliai igé ezzel még kívül marad a hitén. És Jézus nélkül nem is juthat el senki az élő Istenhez, az Atyához: „Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem mehet az Atyához, csak énáltalam.” (Jn 14,6). És az Atyát nem ismerheti meg közülünk senki magától. Ezt mondja Jézus: „Senki sem ismeri az Atyát, csak a Fiú, és akinek a Fiú ki akarja jelenteni.” (Mt 11,27).

A dolog logikája tehát a következő: Jézus igazi megismerése, vagyis a vele való hitbeli közösség nélkül nincs élete senkinek. Jézust megismerni csak az Ő kijelentéséből, ígéből lehet. Istennel nem kerülhet kapcsolatba senki, aki erre a helyes Krisztus-ismeretre el nem jut. Ezért mondja itt, amikor az utolsó ítéletről beszél, hogy emlékezzetek Lót feleségére.

Ha közülünk valaki most egy kicsit is ad az üdvösségére, amiről Isten ígéje nagyon komolyan beszél, és nem akarja azt, hogy a sírfelirata így hangozzék: majdnem megtért — akkor annak még ma meg kell vizsgálnia, hogy nem hiányzik-e valami a hitéből. Sőt az előbbieken alapján azt kell kérdezni: nem hiányzik-e *valaki* a hitünkből. Valóban ismerjük-e mi Jézust, és azt, amit érettünk tett. Elfogadjuk-e folyamatosan az Ő ajándékait, amiket kínál a benne hívőknek, és ezzel tudunk-e gazdagítani másokat is. És akárhol vagyunk a hit útján, onnan léphetünk közelebb Őhöz.

Van, akit csak most ébresztget az Ő ígével, mint ott Sodomában azon a reggelen Lót és családját. Van, akinek már megfogja a kezét és továbbviszi, hogy ne késlekedjék. És van, aki megállt, vagy gondolkozik azon, hogy megáll, mert nem neki való ez, nem tudja teljesíteni, megsértették — ki tudja miért. Az ilyen embereket meg azzal bátorítja, hogy tovább és mindvégig.

És ha az előbb a 445. éneket említettem: akkor most a 455-diket említem. Az meg ezeknek a szép éneke, akik átgondolták, hogy mit akarnak, mit hagynak ott Jézusért, mit jelent Őbenne hinni, és attól kezdve követik az úton. Ez az ének őszintén leírja, hogy van úgy, hogy egyedül megyek, van úgy, hogy nagyon nehéz a keresztet vinni. Van úgy, hogy ebből anyagi károm származik, hogy Őhöz ragaszkodom. De nekem Ő mindennél többet ér. És az utolsó két vers olyan szépen leírja a célba érést is. Lót felesége elindult, de nem ért célba, mert nem vette komolyan az ígét, és nem szakított a világgal. Ennek az éneknek a szerzője boldogan bizonyosságot tesz arról, hogy

LÓT FELESÉGE

célba lehet érní. Göröngyös ez az út, de célba lehet érní, mert célba segít minket az a Jézus Krisztus, aki elindított ezen az úton.

Aki ezek után sem tesz egy lépést, az azt teszi, amit Lót vejei, úgy gondolja ma este: tréfál az Isten. Aki pedig megkérdezi: Uram, mi hiányzik az én életemből, hol is vagyok tulajdonképpen a hit szempontjából, mit jelent innen elmozdulni és továbbhaladni, annak a szívében őszinte imádság lesz egy másik ének: „Csak vezess, Uram, végig, és fogd kezem.”

Imádkozzunk!

Istenünk, hálásan köszönjük, hogy ma este még figyelmeztetted minket. Köszönjük, hogy annál sokkal, de sokkal többet készítettél el a számunkra, mint amit eddig kaptunk tőled.

Őrizz meg attól, hogy mozdulatlanok maradjunk, ha te hívsz minket a cél felé. Őrizz meg attól, hogy bármi miatt megálljunk útközben.

Kérünk, te vezess minket a célig.

Könyörgünk, hogy végy körül a jövő héten is oltalmaddal, halmozz el áldásoddal, hogy áldássá lehessünk.

Kérünk, Urunk, adjál kegyelmesen olyan időjárást, ami miatt nem megy tönkre az idei kenyérünk.

Kérünk, tedd mindennapi lelki kenyérré számunkra a te igédet és az engedelmesség lelkével támogass minket.

Ámen.

462.

Silcher F., 1789–1860.

Csak ve-zess, U-ram vé-gig és fogd ke-zem,
Míg bol-do-gan a cél-hoz el-ér-ke-zem,
Mert nél-kü-led az én e-róm oly ke-vés,
De hol te jársz e-lőt-tem,nincs ret-te-gés.

2. Szent irgalmaddal szívemet fődjed bé, :/: Tedd örömben és bánatban csöndessé, Hogy hadd pihenjen lábaddal gyermeked, Ki szemlehúnyva téged híven követ.

3. Ha gyarlóságom meg nem is érzene: :/: A vak homályból te mutatsz ég felé; Csak vezess, Uram, végig, és fogd kezem, Míg boldogan a célhoz elérkezem.

Hausmann Júlia, 1826–1901.